

Міжнародний гуманітарний університет
Факультет менеджменту, готельно-ресторанної справи та туризму
Кафедра менеджменту

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Лідерство і саморозвиток

Галузь знань
Спеціальність
Назва освітньої програми
Рівень вищої освіти

І «Транспорт та послуги»
І2 «Готельно-ресторанна справа та кейтеринг»
Готельно-ресторанна справа та кейтеринг
другий (магістерський) рівень

Розробники і викладачі	Контактний тел.	E-mail
Доцент, доцент кафедри менеджменту, К.Т.Н., Лебедєва Наталія Андріївна	+38097-19-24-024	natalyalebedeva19@ gmail.com

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Лідерство і саморозвиток – є необхідною складовою фахової підготовки магістрів. Сучасні зміни в середовищі, впровадження нових інформаційних технологій, управління якістю з орієнтацією на споживача, визнання існуючого різноманіття працівників, виникаючі етичні проблеми привели до зміни парадигми управління. Новий підхід полягає у визнанні першості особи в організації, її знань, умінь, навичок і управлінського мислення для ефективної діяльності. Опанування мистецтва управління людьми є важливою умовою розвитку, підвищення якості і ефективності менеджменту в організаціях, що відносяться до будь-якої сфери суспільного життя. Лідерство і саморозвиток – одна з найбільш важливих комплексних наук про управління поведінкою людини в організації.

Мета вивчення дисципліни «Лідерство і саморозвиток» – здатність студентів, майбутніх магістрів, реалізовувати цілі, завдання, функції та технології лідерства і керівництва. Ретроспективний аналіз ряду наукових концепцій і теорій на ґрунті методологічного бачення механізмів виникнення відносин лідерства і керівництва у процесі взаємодії з послідовниками, що дозволить успішно й ефективно здійснювати професійну діяльність, надання засад теоретичних знань про основні закономірності поведінки людини в організації і сприяння формуванню навичок і умінь управляти індивідуальною і спільною діяльністю в рамках певних організаційних структур. Отримані в ході вивчення навчального курсу знання і практичні навички забезпечать можливість діагностувати свої індивідуально-типологічні особливості, самостійно вирішувати складні поведінкові завдання, виявляти причини недостатньої результативності організації, грамотно вибудовувати міжособові стосунки. Головними **цілями** навчальної дисципліни - є формування теоретичних знань про механізм лідерства і організаційної поведінки; зміст та особливості управлінської праці; процеси самоорганізації і саморозвитку; види та класифікацію управлінської діяльності; систематизацію теоретичних знань та практичних навичок ефективного системного мислення з питань особистісного розвитку менеджера; формування індивідуальних особливостей та поведінкових навичок, які необхідні майбутньому керівникові для організації особистої праці та праці підлеглих; розвиток умінь у сфері організаційної поведінки через формування навичок постановки особистих професійних цілей; планування особистої роботи, самоорганізацію та саморозвиток за допомогою спеціальних методів та процедур; організацію управлінської праці.

Формат курсу

Наведені в курсі матеріали спрямовані на отримання знань та практичних навичок щодо системи, методів та алгоритмів формування лідерських якостей, навичок організації виконання та контролю діяльності колективу, команди, групи, розробка та реалізація програм розвитку лідеру та колективу, групової динаміки. В основу курсу покладено поняття лідерства для подальшого особистісного та професійного розвитку; отримання навичок командоутворення та підбору персоналу; розширення соціальної та комунікативної компетентності фахівців в сфері управління; розвиток навичок самоаналізу. Основна увага при підборі навчального матеріалу приділялася законам групової динаміки, механізму мотиваційного управління, вибору стратегії і тактики соціально-психологічної дії на людей, етиці і психології ділового спілкування, суті, значенню і змісту праці керівника. Отримані в ході вивчення навчального курсу знання і практичні навички забезпечать можливість діагностувати свої індивідуально-типологічні особливості, самостійно вирішувати складні поведінкові завдання.

2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У процесі реалізації програми дисципліни «Лідерство і саморозвиток» формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру готельно-ресторанної справи.

Загальні компетентності

- ЗК 3. Здатність до аналізу, оцінки, синтезу, генерування нових ідей.
- ЗК 4. Здатність працювати в команді.
- ЗК 5. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
- ЗК 6. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК 7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні (фахові) компетентності

- СК1. Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій, використовувати міждисциплінарні дослідження аналізу стану розвитку глобальних та локальних ринків готельних та ресторанних послуг для розв'язання складних задач розвитку готельного і ресторанного бізнесу
- СК 2. Здатність систематизувати та синтезувати інформацію для врахування крос-культурних особливостей функціонування суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу
- СК 6. Здатність координувати та регулювати взаємовідносини з партнерами та споживачами.

Навчальна дисципліна «Лідерство і саморозвиток» забезпечує досягнення програмних результатів навчання (РН), передбачених освітньою програмою:

- 8. Ініціювати, розробляти та управляти проектами розвитку суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу із врахуванням інформаційного, матеріального, фінансового та кадрового забезпечення.
- 11. Здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань та створення нових технологій та видів послуг (продукції) в сфері готельно-ресторанного бізнесу та в ширших мультидисциплінарних контекстах.
- 12. Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

3. ОБСЯГ ТА ОЗНАКИ КУРСУ

Загалом		Вид заняття (денне відділення / заочне відділення)			Ознаки курсу		
ЄКТС	годин	Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Курс, (рік навчання)	Семестр	Обов'язкова / вибіркова
6	180	30 /10	30/10	120 /160	1/1	2 /2	Вибіркова

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	у тому числі				у тому числі			
	усього	лекція	семінар	сам. роб.	усього	лекція	семінар	сам. роб.
Модуль 1. Управлінський аспект організаційної поведінки								
Тема 1. Поняття лідерства	22	6	6	10	44	2	2	40
Тема 2. Корпоративна влада	18	4	4	10	24	2	2	20
Тема 3. Змінні лідерства	28	4	4	20	24	2	2	20
Тема 4. Особа і організація	28	4	4	20	22	1	1	20
Модуль 2. Лідерство і керівництво в організації								
Тема 5. Комунікативна поведінка в організації.	28	4	4	20	22	1	1	20
Тема 6. Лідерство і керівництво в організації	28	4	4	20	22	1	1	20
Тема 7. Теорії лідерства в західній психології управління	28	4	4	20	22	1	1	20
Усього годин	180	30	30	120	180	10	10	160
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ - ЗАЛІК								

5. ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ / ОБЛАДНАННЯ

Студенти отримують теми та питання курсу, основну і додаткову літературу, рекомендації, завдання та оцінки за їх виконання як традиційним шляхом, так і з використанням університетської платформи он-лайн навчання на базі Moodle. Окрім того, практичні навички у пошуку та аналізу інформації за курсом, з оформлення індивідуальних завдань, тощо, студенти отримують, користуючись університетськими комп'ютерними класами та бібліотекою.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

До самостійної роботи студентів щодо вивчення дисципліни «Лідерство і саморозвиток» включаються:

1. Знайомство з науковою та навчальною літературою відповідно зазначених у програмі тем.
2. Опрацювання лекційного матеріалу.
3. Підготовка до практичних занять.
4. Консультації з викладачем протягом семестру.
5. Самостійне опрацювання окремих питань навчальної дисципліни.
6. Підготовка та виконання індивідуальних завдань у вигляді есе, рефератів тощо.
7. Підготовка до підсумкового контролю.

Тематика та питання до самостійної підготовки та індивідуальних завдань

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Модуль 1. Управлінський аспект організаційної поведінки Тема 1. Поняття лідерства 1. Організації і соціальна система. Властивості і особливості соціальних систем. 2. Закриті і відкриті системи. Рівноважні і нерівноважні системи. 3. Елементи організаційної поведінки з точки зору системного підходу. 4. Концепція організаційної поведінки.	10	40
2	Тема 2. Корпоративна влада 1. Формування групової поведінки в організації 2. Управління поведінкою організації 3. Управління змінами і розвитком організації	10	20
3	Тема 3. Змінні лідерства 1. Характеристика мотиваційної сфери: широта, гнучкість, ієрархічність. 2. Теорії мотивації: модель очікування, модель справедливості, модель атрибуції. 3. Чинники само мотивації, типи. Базові посилки теорій мотивації. Теорія очікування.	20	20
4	Тема 4. Особа і організація 1. Профілі особи, їх залежність від віку, культури, функцій. 2. Віковий цикл: підготовка-кар'єра-підтримка. 3. Дослідження особових профілів. Профілі менеджерів.	20	20
5	Модуль 2. Лідерство і керівництво в організації Тема 5. Комунікативна поведінка в організації. 1. Інформація як чинник економічної діяльності. 2. Теоретичні основи вивчення комунікацій в організації (А. Файоль, Ч. Бернард). 3. Типи комунікацій. Основні елементи процесу комунікацій. 4. Психологія спілкування і ефективні комунікації. 5. Інформаційна структура організації.	20	20
6	Тема 6. Лідерство і керівництво в організації 1. Теорії лідерства 2. Стилi керівництва і лідерства 3. Теорія «рис лідерства» та теорія функцій.	20	20
7	Тема 7. Теорії лідерства в західній психології управління 1. Ситуаційна теорія лідерства Ф.Фідлера 2. Розвиток «ситуаційної теорії» П.Херсі, її основні положення 3. Кількісна оцінка стилю керівництва К.Вернера.	20	20

	4. Одновимірний і двовимірний стилі керівництва 5. Аспекти ділового спілкування в організації.		
	Всього	120	160

7. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Робоча програма навчальної дисципліни передбачає наступні види та методи контролю:

Види контролю	Складові оцінювання	
	Для екзамену	Для заліку
поточний контроль , який здійснюється у ході: проведення практичних (лабораторних) занять, виконання самостійної роботи, індивідуальних завдань, дослідна робота здобувача тощо.	50%	100%
підсумковий контроль	50%	

Методи діагностики знань (контролю)	фронтальне опитування; наукова доповідь, презентації, реферати, усне повідомлення, індивідуальне опитування; робота у групах; ділова гра, розв'язання ситуаційних завдань, кейсів, практичних завдань, залік.
--	---

8. ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ТА ФАХОВОЇ ПЕРДВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ У МІЖНАРОДНОМУ ГУМАНІТАРНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ (поточний контроль, підсумковий контроль, загальний результат оцінювання)

<i>Поточний контроль</i>			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи на практичних (лабораторних) заняттях			
1.1. Підготовка до практичних (лабораторних) занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних (лабораторних) занять	60
Виконання завдань для самостійного опрацювання			

1.2. Індивідуальне тестування, завдання, підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ¹ , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	20
Виконання індивідуальних завдань, дослідна робота здобувача			
1.3. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять, наукових конференцій та круглих столів.	20
Разом балів за поточний контроль			100
Загальний результат оцінювання			100

Поточний контроль знань здобувачів освіти при формі контролю **залік** (максимум 100 балів) оцінюється за шкалою («2», «3», «4», «5»), з обов'язковим переведенням балів за кожний вид роботи таким чином:

- за підготовку до аудиторних занять (максимум 60 балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості практичних (лабораторних) занять, для переведу балів за підготовку до аудиторних занять середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 12;
- за виконання завдань для самостійного опрацювання (тестування, завдання, підготовка реферату (есе) за заданою тематикою) (максимум 20 балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості програмного матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення, для переведу зазначених балів середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 4;
- за інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовку наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо (максимум 20-балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості інших видів індивідуальних завдань, для переведу балів за підготовку до аудиторних занять середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 4.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗА ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ

- «2»- виставляється за неправильну відповідь (письмову роботу), яка не відповідає змісту теми та свідчить про нерозуміння її основних положень;
- «3» -виставляється за відповідь (письмову роботу), яка відповідає змісту теми, але є неповною і неточною у визначенні понять, свідчить про неповне розуміння основних положень навчального матеріалу, свідчить про те, що знання студента мають фрагментарний, поверховий характер;

¹ Індивідуально-консультативна робота викладача зі здобувачами

- «4» - оцінюється правильна і обґрунтована відповідь (письмова робота), з якої видно, що студент знає й розуміє теоретичний матеріал в обсязі навчальної теми, володіє необхідними навичками, не допускає суттєвих помилок.
- «5» - оцінюється повна, правильна, ґрунтовна відповідь (письмова робота) на запитання теми, що передбачає логічність і послідовність викладу матеріалу, володіння термінологією, показує вміння повно й глибоко використовувати теоретичні знання в практичній площині.

9. КРИТЕРІЇ ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ (для іспиту / заліку)

Рівень знань оцінюється:

- «відмінно» / «зараховано» А - від 90 до 100 балів. Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів. Студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів. Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;

- «задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);

- «задовільно» / «зараховано» E - від 60 до 63 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.

- «незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» FX – від 35 до 59 балів. Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

- «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» / «не зараховано» F – від 0 до 34 балів. Студент не володіє навчальним матеріалом.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100 (10-12)	A	Відмінно	зараховано
82-89 (8-9)	B	Добре	

74-81(6-7)	C	Задовільно	
64-73 (5)	D		
60-63 (4)	E		
35-59 (3)	Fx	незадовільно	не зараховано
1-34 (2)	F		

10. ДОТРИМАННЯ ВИМОГ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Викладання та засвоєння навчальної дисципліни передбачає неухильне дотримання вимог академічної доброчесності, яка регулюється Законом України “Про освіту” (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст.2004), «Методичними рекомендаціями для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності» (Лист МОН № 1/9-650 від 23.10.18 року), іншими нормативними документами. Зокрема, основні засади дотримання академічної доброчесності визначено у «Положенні про академічну доброчесність у Міжнародному гуманітарному університеті», «Кодексі академічної доброчесності Міжнародного гуманітарного університету» та «Інструкції щодо процедури технічної перевірки на наявність текстових запозичень (академічного плагіату)», затвердженої наказом МГУ від 03.05.2024 р., № 708а.

Відповідно до ст.42 Закону України “Про освіту” академічна доброчесність - це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Войтко С.В. Мельниченко А.А. Лідерство та антикризовий менеджмент: підручник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2021. 194 с.
2. Гурман, О. М. Лідерство у схемах і таблицях: навч. посіб. [признач. для студентів, аспірантів і викладачів / О. М. Гурман]. Львів: Марченко Т. В., 2024. - 239 с.
3. Лебедева Н.А. Інноваційне лідерство та корпоративна культура як інструменти ефективного менеджменту. Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво, 2024 р., № 3 (133). С. 71-75. URL: <https://doi.org/10.32782/1814-1161/2024-3-10>
4. Лідерство та керівництво: психологічний дискурс: монографія / О. О. Нежинська; Мво соц. політики України, Ін-т підгот. кадрів держ. служби зайнятості України. - Херсон: Олді-плюс, 2024. - 263 с.
5. Лідерство та комунікації в організації: навчальний посібник / упорядники: Н. Я. Михаліцька, М. Р. Яцик. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2024. 512 с.

6. Яценко О.М., Горбунов М.П. Формування лідерських якостей майбутніх менеджерів у процесі професійної підготовки : Монографія. Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». Харків, 2018. 248 с.

Додаткова

1. Маковоз О.С., Яценко О.М., Горбунов М.П. Зміни вимог до лідерських якостей менеджерів на підприємствах України в умовах воєнного стану Вісник НТУ «ХПІ» (економічні науки). Зб. наук. пр. Х.: НТУ «ХПІ». 2023, № 1. С.68-72.
2. Маркіна І. А., Вороніна В. Л., Дмитренко І. А. Лідерство як феномен сучасного менеджменту. Економічний простір: Збірник наукових праць. 2020. № 159. С. 88-91. 178 с. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/9007>
3. Сучасні стратегії лідерства: міжнародний аспект: навч. посіб. / С. О. Федулова. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2023. 80 с.
4. Шматько Н.М., Кармінська-Бєлоброва М.В., Замула О.В. та ін. Менеджмент: організаційна ефективність: навчальний посібник. Харків: НТУ «ХПІ», 2024. – 280 с.

Інтернет-ресурси

1. Секрети успішних переговорів. URL: <https://uteka.ua/ua/publication/commerce-12-biznes-dosvid46-sekrety-uspishnix-peregovoriv>
2. Ігри на розвиток лідерських якостей та командоутворення. URL: <https://vseosvita.ua/blogs/dobirka-treninhovykh-vprav-dlia-rozvytku-liderskykh-iakostei-ta-formuvannianavychok-liderstva-75462.html>